

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 22 lipca 2022 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych - I Oddział w Ł. stwierdził, że N. K. pobrała nienależnie świadczenia za okres od 1 października 2021 r. do 28 lutego 2022 r. w łącznej kwocie 12 087,33 zł z tytułu renty rodzinnej (renta rodzinna plus (...) plus dodatek dla sieroty zupełnej). J. Zakład Ubezpieczeń Społecznych zobowiązał N. K. do zwrotu powyższej kwoty oraz odsetek ustawowych za opóźnienie naliczonych za okres od następnego dnia po dniu wypłaty świadczenia tj. 26 października 2021 r. do dnia wydania decyzji w kwocie 597,28 zł. /decyzja k.117 plik I akt ZUS/

N. K. odwołała się od powyższej decyzji, wnosząc o jej zmianę poprzez przyznanie jej prawa do renty rodzinnej w okresie od 1 października 2021r. do 28 lutego 2022r. W treści odwołania podkreśliła, że w październiku 2021 r. rozpoczęła studia drugiego stopnia na Akademii (...) w Ł., które udokumentowała stosownym zaświadczeniem przedstawionym w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych na początku roku akademickiego. /odwołanie k.3/

Odpowiadając na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. /odpowiedź na odwołanie k.13 – 13 odwrót/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

N. K. urodziła się (...) /okoliczność bezsporna/

W październiku 2017 r. wnioskodawczyni rozpoczęła studia na Akademii (...) w Ł. (studia I stopnia).

Z dniem 1 października 2021 r. rozpoczęła na ww. uczelni studia stacjonarne II stopnia na kierunku fotografii i multimediiów. W pierwszym semestrze, trwającym do 28 lutego 2022r., wnioskodawczyni zaliczyła wszystkie przedmioty przewidziane programem studiów. W kwietniu 2022 r. rozpoczęła urlop dziekański.

/okoliczności bezsporne , zaświadczenie k.40/

Decyzją z dnia 14 sierpnia 2019 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych - I Oddział w Ł. przyznał N. K. rentę rodzinną od 3 maja 2019 r. tj. od dnia śmierci matki - do 30 września 2021 r., pod warunkiem kontynuowania nauki. /decyzja k.76 – 77 odwrót plik I akt ZUS/

Decyzją z dnia 5 września 2019 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. przeliczył N. K. rentę rodzinną od 3 maja 2019 r. Jednocześnie wskazał, że do świadczenia przysługuje jej dodatek dla sieroty zupełnej. /decyzja k.79 - 80 odwrót plik I akt ZUS/

Decyzją z dnia 24 września 2021 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych - I Oddział w Ł. z dniem 1 października 2021 r. wstrzymał N. K. wypłatę renty rodzinnej. /decyzja k.91 – 92 plik I akt ZUS/

W związku z przedstawieniem zaświadczenia o kontynuowaniu nauki, decyzją z dnia 18 października 2021 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. podjął względem N. K. wypłatę renty rodzinnej od 1 października 2021 r. tj. od miesiąca w którym zgłoszono wniosek. W treści decyzji wskazano, że renta przysługuje do 28 lutego 2022 r. , pod warunkiem nauki. /decyzja k.98 – 99 odwrót plik I akt ZUS/

Decyzją z dnia 28 lutego 2022 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. , z dniem 1 marca 2022 r , z uwagi na ukończenie 25 lat, wstrzymał N. K. wypłatę renty rodzinnej. /decyzja k.101 – 102 plik I akt ZUS/

Tak ustalony stan faktyczny nie był sporny pomiędzy stronami. Szczegółowych ustaleń Sąd dokonał w oparciu o całokształt materiału dowodowego zgromadzonego w niniejszej sprawie, w tym na podstawie powołanych dokumentów.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zgodnie z treścią art.138 ust.1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz. U. z 2023 r., poz. 1251) osoba, która nienależnie pobrała świadczenia, jest obowiązana do ich zwrotu.

Za nienależnie pobrane świadczenia w rozumieniu uważa się świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie lub zawieszenie prawa do świadczeń albo wstrzymanie wypłaty świadczeń w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenia była pouczona o braku prawa do ich pobierania. (art.138 ust.2 punkt 1 ww. ustawy).

Stosownie do treści art.130 ust.1 ww. ustawy świadczenia wypłaca się za miesiące kalendarzowe w dniu ustalonym w decyzji organu rentowego jako termin płatności świadczenia.

Zgodnie z art.65 ust.1 ww. ustawy renta rodzinna przysługuje uprawnionym członkom rodziny osoby, która w chwili śmierci miała ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy lub spełniała warunki wymagane do uzyskania jednego z tych świadczeń. Do renty rodzinnej uprawnieni są m. in. dzieci własne, dzieci drugiego małżonka oraz dzieci przysposobione (art.67 ust.1 punkt 1). Dzieci własne, dzieci drugiego małżonka i dzieci przysposobione mają prawo do renty rodzinnej:

do ukończenia 16 lat;

do ukończenia nauki w szkole, jeżeli przekroczyły 16 lat życia, nie dłużej jednak niż do osiągnięcia 25 lat życia, albo

bez względu na wiek, jeżeli stały się całkowicie niezdolne do pracy oraz do samodzielnej egzystencji lub całkowicie niezdolne do pracy w okresie, o którym mowa w punkcie 1 lub 2 (art.68 ust.1ww ustawy).

Jeżeli dziecko osiągnęło 25 lat życia, będąc na ostatnim roku studiów w szkole wyższej, prawo do renty rodzinnej przedłuża się do zakończenia tego roku studiów (art.68 ust. 2 ww. ustawy).

Podstawowe znaczenie w przedmiocie zachowania prawa do renty ma ustalenie czy uczeń (student) w rzeczywistości kontynuuje naukę, czyli czy nauka jest rzeczywiście pobierana, gdyż funkcją renty rodzinnej jest zapewnienie dziecku ochrony ubezpieczeniowej przez wypłatę określonego świadczenia w okresie gdy nadal się uczy. Pojęcie „nauki w szkole” nie może być rozumiane dowolnie. Nie jest pobieraniem nauki w szkole samo uzyskanie statusu ucznia, konieczne jest realne wypełnianie tej roli (uczestnictwo w zajęciach, podchodzenie do egzaminów, zaliczeń, przedkładanie wymaganych prac). Przepisy o rencie rodzinnej nie uzależniają prawa do tego świadczenia od systematyczności nauki, jej pozytywnych rezultatów, ewentualnego powtarzania semestrów. Jedyny warunek to kontynuowanie nauki i ograniczenie wiekowe.

Przez określenie zawarte w art.68 ust.1 punkt 2 cytowanej ustawy, iż renta rodzinna przysługuje dziecku po ukończeniu 16 roku życia do ukończenia nauki w szkole należy rozumieć jako nie tyle formalny status ucznia (studenta), ale realne wypełnianie tej roli stosownie do regulaminu studiów – uczestniczenie w zajęciach, podchodzenie do egzaminów. Nie mieści się w tym pojęciu takie postępowanie ucznia (studenta), które polega na zapisywaniu się do kolejnych szkół, bez uczestnictwa w całości lub części zajęć, niepodchodzenie do egzaminów. Takie zachowanie ucznia nie realizuje celu renty rodzinnej jakim jest umożliwienie mu zdobycia odpowiedniego wykształcenia i nabycia kwalifikacji a w konsekwencji uzyskaniu zdolności do samodzielnego utrzymania.

Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19 lutego 2012 roku (I UK 471/12, Legalis nr 720051) wyjaśnił, iż „samo formalne legitymowanie się statusem ucznia jest niewystarczające do uznania, że taka osoba kontynuuje naukę jeżeli nie wykonuje faktycznie obowiązków objętych programem nauczania”. Stanowisko takie zostało również wyrażone przez Sąd Najwyższy w wyrokach z dnia 5 lipca 2012 roku (I UK 65/12) i z dnia 3 sierpnia 2012 roku (I UK 96/12).

Z zebranego w sprawie materiału dowodowego wynika, iż wnioskodawczyni N. K. była uprawniona do renty rodzinnej po zmarłej matce od 3 maja 2019 r., a w związku z faktem, że jest ona sierotą zupełną, przysługiwał jej jednocześnie dodatek w postaci dodatku dla sierot zupełnych.

Zaskarżoną decyzją organ rentowy stwierdził, że N. K. pobrała nienależnie świadczenia za okres od 1 października 2021 r. do 28 lutego 2022 r. w łącznej kwocie 12 087,33 zł z tytułu renty rodzinnej (renta rodzinna plus (...) plus dodatek dla sieroty zupełnej), zobowiązując ją do zwrotu powyższej kwoty oraz odsetek ustawowych za opóźnienie naliczonych za okres od następnego dnia po dniu wypłaty świadczenia tj. 26 października 2021 r. do dnia wydania decyzji w kwocie 597,28 zł uznając, że w okresie od 1 października 2021 r. do 28 lutego 2022 r. wnioskodawczyni nie kontynuowała nauki.

W ocenie Sądu nie ulega jednak wątpliwości, że w dniu 1 października 2021 r. N. K. rozpoczęła na Akademii (...) w Ł. studia stacjonarne II stopnia na kierunku fotografii i multimediiów, ale co istotne, w spornym okresie tj. pierwszym semestrze studiów, trwającym do 28 lutego 2022 r., zaliczyła wszystkie przedmioty przewidziane programem studiów.

W ocenie Sądu nie sposób zatem przyjąć, aby w spornym okresie, choćby na moment, utraciła status studenta.

Z zebranego w sprawie materiału dowodowego nie wynika zatem, aby jedynym celem wnioskodawczyni było zapisanie się do szkoły w celu uzyskania statusu słuchacza i zachowania prawa do renty rodzinnej.

Reasumując, brak jest podstaw do przyjęcia, iż w okresie od 1 października 2021 r. do 28 lutego 2022 r. wnioskodawczyni nie kontynuowała nauki, a tym samym, że pobrana przez nią za ten okres renta rodzinna jest świadczeniem nienależnym w rozumieniu art.138 ust.2 punkt 1 ww. ustawy.

Mając na względzie powyższe, Sąd na podstawie art.477¹⁴§2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił, że N. K. nie pobrała nienależnie świadczenia z tytułu renty rodzinnej za okres od 1 października 2021 roku do 28 lutego 2022 roku w łącznej kwocie 12.087,33 zł oraz, że nie jest zobowiązana do zwrotu świadczenia z tytułu renty rodzinnej za ww. okres od 1 października 2021 roku do 28 lutego 2022 roku w ww. kwocie oraz odsetek ustawowych za opóźnienie w kwocie 597,28 zł, o czym orzekł w punkcie 1 i 2 sentencji wyroku.

SSO Paulina Kuźma

S.B.